

Lục Tỉnh Tân Văn

聞新省六

ADMINISTRATION
ET RÉDACTION:
182, RUE PELLERIN, SAIGON

GIA BÀN:
Nam-kỳ, Trung-kỳ và Cao-mào
Một năm 8\$00
Sáu tháng 3 \$00
Ba tháng 2 \$00

MỖI NGÀY LÊ RA RA KỶ:
NGÀY THỨ HAI NGÀY THỨ TƯ VÀ NGÀY THỨ SÁU
Mỗi số bán lẻ 0104
TELEPHONE N° 475 Adresse télégr. : LACTIER-SAIGON

GIA BÀN:
Bắc-kỳ, Lào, Đai-phiáp
và Thuộc địa

Một năm 7\$00
Sáu tháng 4 \$00
Ba tháng 2 \$25
On s'abonne sans frais dans
tous les bureaux de poste.

POUR LES ANNONCES, s'adresser
à SAIGON: Aux bureaux du Journal,
à HANOI: Aux bureaux de Trung
Bắc-Tân-Văn.

On traite à forfait pour les
contrats de longue durée. Les
prix sont payables d'avance.

Người Annam ta đòi với cái Chánh-sách tự- trị của quan Toàn- quyền Sarraut.

(Tiếp theo bài luận trong số báo 625)

Quan Toàn-quyền Sarraut đã phát-biểu ra cái chánh-sách của ngài như thế, thiết ngài đã nghĩ kỹ lắm rồi. Đường cái cuộc đời ganh-đua dữ-dội này, nếu trong cõi Đàng-đương nước nào không nước này, không hiệp thành một nước lớn, có một cái chủ-quyền cho mạnh, thì làm sao mà đứng vững với đời? Huống chi hội này là hội cường-quyền tiêu-diệt, công-ly rõ-ràng, các dân các nước, không còn ở dưới quyền áp-chế nữa. Dân Đàng-đương đây cũng là loài người, há lại chịu thiệt-thòi riêng một mình mà không được tự-do sao?

Ngay đã trong rõ cái thời-thế và cần-nhắc cái trình-độ dân minh kỹ càng, cho nên ngài mới quyết lòng mà phát-biểu cái chánh-sách Đàng-đương tự-trị là cái chánh-sách lại tại là bắt cho người xứ này xưa nay chưa hề có! Có cái chánh-sách ấy thì mới giữ được sự hòa-bình cho cõi Đàng-đương ngày nay, mà gây-đựng cái nền-tổ-lập cho người Đàng-đương về sau nữa.

Vậy mà người Annam ta có một hai người, tánh thảo-bạo quá, trong ý muốn Nha-nước Langsa cho chủ-quyền tự-trị ấy về tay người Annam, mới đứng bưng cho. Nghĩ như thế là làm. Phàm một nước mà mình tự-trị lấy mình được là nhờ một người trong nước có đủ tư-cách ấy mới được. Nay một hai người đó đâu cho có giới thế nào đi nữa, mà phần nhiều người trong nước trình-độ còn thấp, nghe nói tự-trị còn chưa biết là việc chi; một mai giao cả cái chủ-quyền cho, mà chẳng có thầy để chỉ bảo, thì phần nhiều người đó chẳng biết thế nào là nghĩa-vụ của mình, thế nào là quyền-lợi của mình, thì tự-trị sao được? Vì cũng như con nít chưa biết

cầm dao, chưa biết chơi súng, mà đưa dao đưa súng cho chúng nó chơi, thì có nguy-hiểm không?

Bởi vậy, người mình nên lấy cái chánh-sách quan Toàn-quyền Sarraut làm mẫu mực, mà đứng có tánh thảo-mạo như mấy người đó. Theo cái chánh-sách của quan Toàn-quyền Sarraut mà dân ta cũng đã lấy làm là rồi.

Tuy vậy mà đầu là lâu quên, tưởng cũng chẳng lấy gì làm lạ, bây giờ chúng ta cố tập-luyện cho quen đi thì được.

Muốn tập-luyện cho quen thì trước hết ta phải hiểu ý quan Toàn-quyền Sarraut đối với dân ta thế nào? Ta phải biết rằng ngài có ý muốn cho dân ta từ nay về sau sẽ **như một hàng « công-dân » ở xứ Đàng-đương này, không còn ở dưới quyền áp-chế nào nữa.** Ấy đó, cái ý quan Toàn-quyền Sarraut ở đó, thì sự tập-luyện của dân ta cũng ở đó.

« Công-dân là thế nào? Là dân của một nước đã văn-minh, người dân ấy có quyền pháp-luật, chứ không ở dưới quyền một người nào, đâu cho được không của cũng vậy, mà nước có vua cũng vậy. Người dân ấy đối với nước có nghĩa-vụ và quyền-lợi xứng đáng. Tức như dân nước Langsa cũng dân các nước văn-minh khác.

Dân Annam ta mấy trăm ngàn năm nay ở dưới quyền chuyên-chế nào đã biết « Công-dân » là gì? Nhờ có Nha-nước Langsa cai-trị mấy mươi năm nay, nào là đời pháp-luật, nào là đặt ra pháp-uyên-cử, có chế mới biết qua cái nghĩa « Công-dân » một ít. Bây giờ quan Toàn-quyền Sarraut muốn đem cái danh-biêu « Công-dân » là cái danh-biêu quý báu mà tặng chúng ta, chúng ta làm sao cho xứng đáng với cái danh-biêu đó thì làm.

Vậy thì ta phải tập-luyện theo cách làm « Công-dân ».
Tập-luyện thế nào? Vả, hiệp từng người một lại mới thành ra đoàn thể. Muốn cho đoàn-thể được vững bền, phát đạt, thì mỗi người phải có cái tư-cách cho hoàn-toàn mới được.

Cái chánh-sách « Đàng-đương tự-trị » đó tức là « đoàn-thể tự-trị ». Nếu muốn cho cái đoàn-thể tự-trị ấy được vững bền, phát đạt, thì dân ta nên chăm vào cái nghĩa « cá nhân tự-trị » (tự-trị từng người) mới phải cho.

« Cá nhân tự-trị » nghĩa là mỗi người nào phải lo bản-phận người ấy cho trọn vẹn. Làm con cũng vậy, làm lính cũng vậy, nông-thương bách-nghề cũng vậy, người nào cái bản-phận thế nào thì làm theo như thế.

Bản-quần sẽ có bài « Hồn Gia-long ở Nam-kỳ » ra kỳ tới.

đề cho xứng với cái danh-biêu « Công-dân ».

Cái chánh-sách đó, mới phát-biểu ra, chứ chưa thành hình; song cũng sẽ có ngày thành hình được. Cho nên cũng bàn sơ qua, để ai nấy đều biết. Cái ngày-giờ này là ngày giữ cốt-thông-thả, ta phải lo ươm-xâm cái tư-cách làm « Công-dân trước đi.

CHƯƠNG-DÀN.

Cái bệnh người Annam

Bệnh làm biếng
Nếu ngày nay mà đem các chứng bệnh của người Annam mà tính còn nhiều vô số, mà bệnh gì cũng là **trường cá**, cũng là những bệnh đã thâm niêm chưa hề chữa dứt.

Trước hết là hãy đem cái bệnh làm biếng mà nói sơ qua cho mỗi người đều biết mà tự lấy lấy mình.

Phần nhiều người Annam mà chịu cắt thân ra làm lưng, đều là những người thể bất đắc dĩ, vì phải nghèo thiếu thốn không đủ nuôi mình, không đủ bảo-đưỡng vợ con, cũng chẳng đủ mới chịu dầm-sương chài nằng, chịu cực chịu khổ ra mà làm, hoặc làm ruộng, hoặc đi buôn, hoặc làm quan, hoặc làm thợ thầy, cái siêng lo, là ép mình mà phải chịu đó thôi. Chớ như nhà có tiền, có đất ruộng ít nhiều, hoặc nhờ có cửa me chạ để lại cho, đủ mà tiêu-dụng, thì những hạng người ấy chẳng có người nào là người muốn chịu khổ nữa, chỉ một ngày hai bữa, ngồi đó mà dưỡng lấy vóc thôi. Hỏi « ra thì chẳng có đời nào mà không nói rằng:

Làm làm chỉ cho mệt cái xác, ta vậy cũng đủ sung sướng một đời rồi!
Bởi vậy cho nên, những sự làm lưng là cho về một phần riêng của người nghèo khổ, còn người giàu có thì không có cần dự tới.

Cái chứng bệnh đó đã từ truyền sang cả trong nước, từ xưa đến nay, bao già, nào trẻ, nào lớn, nào lớn, nào dân ông, nào dân bà, hề có vửa đi mà ốm ai thì thôi, ai làm gì mặc ai, chẳng hề hay biết chi tới. Có đất đai chẳng để cho người tới khai phá, có lúa gạo cũng để cho người tới thối; cho đến nỗi một hợp diêm, một thước vải, một chút dầu, cũng đem tiền ra mà mua của kẻ khác thôi!

Trên thế-giới này chẳng có cái nước nào mà biếng mà lười cho như nước Annam này. Chẳng nói chi hồi trước vẫn là đóng cửa chẳng thấy chi, thì dân trong nước, ai ở đâu cứ ở đó, quan quân mới đó mà làm ăn; đánh chịu què đốt đã xong; chớ từ ngày cửa nước mở ra đến nay, tính lại đã hèn lười, ai nấy cũng đều vô mắt mà trong thấy cái hiện tượng của các nước ra thế nào, có nước nào là nước không lo tranh cạnh, có người nào là người chịu ở không, người đi học thì tìm tới mỗi ngày mới cách tư tưởng mới, người làm ruộng

Âu-châu điện báo

(Havas)

Paris, le 16 mai 1919

Về việc vận lương cho Autriche
Các Nghị-viên chuyên môn nhóm tại St Germain mà từ ngày sự tiến-bạc tồn về việc vận lương cho nước Autriche mà nước Anh-Lê với Italia đang giành nhau.

Đức Giáo-Tổng Hartmann phản nãn

Hartmann, Giáo-tổng ở Cologne gửi xin Đức-Giáo-Hoàng giúp lợi cho Đức-quốc. Vì rằng những điều giao-buộc về sự Hòa-bình nặng nề thời thậm.

thì mới ngày khai phá không còn một đất hoang người đi buôn thì rào khắp xứ này xứ nọ, chẳng có chỗ nào là chỗ không đơm chur tới. Những công việc của người ta siêng năng giờ dần dần, người Annam cũng đã rõ thấu lắm chớ, mà cũng chẳng phải một ngày hai ngày chi mà nói rằng chậm trễ. Vậy mà sao đến ngày nay cũng còn chậm chạp, chẳng thấy lo sợ, nên cũng đòi cái tánh biếng nhác ngày xưa, đua nhau vào trường thiết-nghiệp mà theo cho kịp với người là sao vậy? Vì bởi một cái bệnh làm biếng đó chi.

Trên hoàn cảnh cũng nhiều nước buổi xưa còn chậm trễ như nước ta vậy, song mà nhờ có biết lo biết sợ, biết nỗi cực khổ về sau, thì cũng đã trong ngoài đôi ba mươi năm, đã thấy có một lần tới. Hoặc có nước lại nhờ một nước bảo-hộ kia sẵn lòng dạy dỗ, thì dân trong nước lại càng mau tiến tới hơn nữa. Chỉ có số lại một mình nước Annam ở A-châu này; trên đã nhờ có nước bảo-hộ là một nước cực giỏi dân, cực khôn khéo, sang mà lo chân chính cho, đã có năm sáu mươi năm nay, là là mau tiến tới mới phải cho có lý nào ngày nay vẫn còn dậm chân ở đó, như một người dưng chửi lười lười vậy?

Chúng phải người không đủ tư cách mà nói rằng theo không kịp mà phải chịu thua người ta. Xét lại

(Coi trang thứ hai)

Lời nhắc nhở

Xin nhắc các nhà đọc báo nhớ rằng từ ngày 2 Mai, tờ Lục-Tỉnh-Tân-Văn đã mở rộng tám trương, lại mỗi tuần xuất bản kỳ, là thứ hai, thứ tư và thứ sáu. Thêm số, thêm trương, mà giá mua trọn năm chẳng thêm, giá bán lẻ lại sụt còn 4 chiêm một số; chủ ý muốn tiện cho mỗi người có thể đọc L. T. T. V. là một tờ báo sẽ trở nên lớn và sáng-sôi hơn hết trong cõi này.

Vậy xin nhà đồng-chí với quan Toàn-quyền Sarraut, muốn trông thấy những sự cải lương, lợi dân ích quốc, hãy rộng vía giúp cho Bản-quần thành hành.

XA-BONG MAT-XAY
Tờ nhật-cử Đàng-đương

Con ngựa một sừng

HÀO-VINH Công-tý
(HANG ANNAM)
146 Rue Lejeune, Saigon
AGENT EXCLUSIF

cho kỹ chẳng có cơ gì hết, duy chỉ một bệnh làm biếng mà làm cho nặng nề thôi. Cha mẹ làm biếng, không chịu con đi học, học trò làm biếng, chẳng chịu học cho tới chốn nơi nơi, kể có tiền thì làm biếng, không chịu cất thân ra làm việc khó nhọc, mỗi người đều ở lấy một cái bệnh làm biếng trong mình, cả nước đã có chín phần người làm biếng, dầu cho một phần người biết khó nhọc, biết lo lắng, biết chịu đựng, thì cũng chẳng đủ gì cho trường học. Tức như một sự mở trường học Nam-kỳ đây thì đủ biết: Quan Toàn-quyền và quan Nguyễn-soái Nam-kỳ đã nghỉ hưu năm nay (1919) mở trường học ở Nam-kỳ, lời ấy đã từ ra cho mỗi tỉnh hạt đều biết, ai có con muốn cho nhập học thì phải gọi đơn xin trước; thế mà toàn cả Nam-kỳ chỉ có hai tên học trò đầu tiên mà thôi; vì vậy cho nên sự mở trường mới đình lại. Đó, cái bệnh làm biếng đã hại chưa? Như vậy mà còn nói làm việc gì cho thành tựu được. Có người lại nói rằng: Người Annam làm biếng cũng phải, để mà làm biếng làm, để mà ăn chơi làm, lo gì mà lo. Đất ruộng nhiều, lúa gạo rẻ, và lại để phương thế làm ăn; một bữa cơm chỉ độ hai, ba tiền, không đến đôi ai mà đòi khát; cho nên có lo làm ruộng làm chi? Trường như vậy thì sai lắm; nước Nam có giàu bằng nước Mỹ, nước Anh, nước Pháp không, vậy thì các nước ấy người ta đều ở không cả sao, phải lo đi xư này xư kia, kiếm đường thương mại, kiếm đất thực dân, lo kinh dinh làm chi cho nhọc nhằn làm thế.

Người Annam ta phải biết rằng: Đời xưa khác, đời nay khác, thời đại này là thời đại cạnh tranh, và lại tộc loại càng ngày càng đông, sự sanh hoạt càng ngày càng khó, nếu chẳng biết lo xư, mà cứ dè dặt nhiên như vậy hoài, một ngày kia nòi khổ tới đây, trở đày-sang kip.

TÙNG-LÂM

Hàng-xén

(Tiếp luận)

Vấn đã chẳng chừng mặt thầy và cũng đã làm khi tôi mắc rồi, song vì tôi sơ trí siêu lại là phần thấp nên phần cam chiếu khuất ừ, chẳng dám xưng đức. Nay xem qui báo - L.T.T.V. số 625 vừa thấy bài «Hàng-xén» của qui ông T. L. thì tôi lấy làm đật chí vô cùng, chắt sao trong đây cũng có một đôi lời chỉ khuyên Đổng-bang ta mau xa là thói lệ. Nhưng xem trọn cả bài thì thấy rõ, người hết lòng vì Đổng-ban, lo giùm cho các tiệm hàng xén Annam thua sút tiệm hàng xén Khách-trú, nên người lưu tâm tìm kiếm cách thế hay chỉ về lại cho người Annam biết đặng hầu để cùng việc người hàng mình mà tranh lời lợi với Khách-trú. Thật đáng kính đáng phục lắm, song người chưa chỉ cái thói lệ của kẻ mua cho họ mau xa lánh.

Vậy xin qui ông T. L. và qui Ông, qui Thầy, qui Bà, qui Cô khán quan, miễn chấp cho phép tôi tiếp luận, nhất cái thói lệ của kẻ mua mà tới để chịu khuất ừ, riêng bày lâu đây là một đức rất hại to, thường hay đeo đuổi theo các nhà buôn Annam làm cho tiệm này phải thua, tiệm kia phải đóng cửa. Thật cái thói lệ này chẳng khác nào một bệnh hay truyền nhiễm đang thời. Nếu đổng-bang ta không biết

trương thân tương ái, cứ đường cũ đi hoài, thì dầu qui ông chủ-bút các nhà báo có ráng hết sức mà cố động cách mới đi nữa, chẳng bao giờ người Annam thấy ngôi hàng gì ra buôn bán cho lên bị bằng Khách-trú đặng là tại các cửa như sau đây:

Trừ ra bực thức giá, qui Ông, qui Bà, qui Thầy, qui Cô có lòng thân ái đều đến giúp cho tiệm người Annam cả, duy có món nào mà tiệm người Annam thiếu thì cực chẳng đã mới đành đến tiệm Chà tiệm Chèc. Còn bao nhiêu, phần nhiều vừa bước chọn đến ngôi hàng Annam thì liền đứng tự xưng rằng mình là người biết thương đồng-chúng hay giúp đồng-bang, kể thì nói tới chẳng hết khi nào qua vật gì nơi tiệm Chà tiệm Chèc, dầu mà rất tốt xài gì cũng mua của Annam mà thôi, kể lại chế Chà Chèc ngan tàng, buôn bán ăn nói vô phép, nên thà mua của người Annam đặng trước là giúp đỡ nghề thương Annam ta mua phải đạt, sau Chà Chèc khỏi khi thì Annam. Ấy chẳng qua là nói tốt cho khỏi hổ mặt đó thôi, chứ kỳ thật dầu họ muốn mua của Chà Chèc cách mấy đi nữa Chà Chèc cũng không bán là vì cách mua của họ dẫu tốt không nơi kỳ ra với ông chủ-bút và chủ nhân quan, cũng dư hiểu rằng là thường.

Sau khi giớ sớ rồi thì mua đó, song để làm, mua không cần trả tiền, duy kể thì làm bon pour, người thì tẹn tới tháng (tin du mois). Như vậy qui ông chủ-bút và chủ nhân quan trông vào có buồn giùm cho mấy tiệm Annam không? Nhưng mà nói sao bây giờ, không phải xa lạ gì, cũng là anh em quen lớn, không lẽ mình lấy đó lại không bán, phải hớp bụng chịu.

Chớ chỉ lúc mua vui về chừng trả tiền cũng cho từ từ, giữ cho trọn lời hứa thì ai lại không cầu mà bán.

Cái này không, mua được rồi thì **Quên** - (quên mà quên) tới tháng không thêm trả. Rồi mình hột tiền phở hay là thiếu số lại, đến đòi họ lại bắt lỗi, họ lại rầy. Phải rầy hay là bắt lỗi mà trả tiền sao. Không, trả đồng tiền đống đống, giấy đưa năm ba tháng mà trả chưa hết số tiền thiếu. Không phải là họ không đủ sức trả, song tại vì họ không muốn trả. Dầu rằng họ không đủ sức trả, thì trả họ phải tiền liền, dư bao nhiêu thì mua bầy nhiều, mua chi cho nhiều rồi..... Huê.....

Có kẻ lại quên luôn không trả - Còn có người tiền thiếu chưa trả lại đến mua thêm (cũng mua theo cách cũ) mình không bán nữa họ lại giận, trách sao mình có sốn sát số họ.

Ước chừng họ đến tiệm Chà tiệm Chèc họ mua cách đó vậy, đặng không bán tại ông chủ-bút các nhà báo, và chủ nhân quan xét giùm.

Đến lúc họ có tiền thì lại về lại đến tiệm Chà tiệm Chèc họ mua, không thêm đến tiệm Annam nữa. Tính cách như vậy làm sao mà Annam buôn bán cho lâu dài đặng, làm sao mà không bị đóng?

Ấy có phải người Annam bán bán cho Khách-trú là tại thói lệ này chăng? Đã biết rằng phép buôn bán thì phải có mặt có chịu mới có đồng mới bán, song mua thì phải trả tiền mới gọi là giúp cho đồng-bang chứ. Giúp gì mà hề khi có tiền thì đến tiệm Chèc tiệm Chà, lúc không tiền lại về tiệm Annam, lời thì Chà Chèc lời, lời thì Annam chịu lỗ, bán ra thì có, thau vô thì không, lấy đâu mà chi dụng số phí, lấy đâu mà mua món khác bán nữa. Như vậy, tại gì mà không đóng cửa đặng, dầu các nhà Đại-thương có sốn vốn bao to cũng phải đành khoanh tay chịu lỗ chẳng luận là mấy tiệm nhỏ tiền vậy bạc mượn mà thôi. Ngăn lại chẳng

Giờ vay trả đã đến

Phái-viên Đức-tặc giả quên

«Giờ vay-trả nặng-nề đã đến.....»

Ấy là lời Thừa-tướng Clémenceau, trần thuyết giữa Hội-hòa-bình, gọi cũng hàng Phái-viên Đức-tặc. Quan Thừa-tướng đút lời, ông Dutasta. Mọi giao bản tờ hòa cho ông Brockdorff Rantzau, là Chánh-phái-viên Đức-tặc. Ông Brockdorff Rantzau, giả quên hết mọi việc mình đã làm và tưởng chỉ cuộc Liên-hiệp và Công-hòa cũng đã quên hết những tảng có rõ ràng đã tìm ra ba năm nay, đang đợi xin mở lời, mượn tiếng Allemand mà tỏ bày.

Chúng tôi nhìn biết rằng Đức-quốc bị thời binh; chúng tôi biết rằng binh Đức-quốc bị phá, song, giặc này chẳng phải bởi Đức-quốc gây nên; nay chủ quốc đó tại Đức-quốc, ép buộc chúng tôi phải chịu gánh vác lấy phần nặng dự về đặng giặc này, nếu chúng tôi chịu y lời, thì nghịch ý chúng tôi, sai lương-tâm chúng tôi nhiều lắm. Và lại năm trước năm sau đây, vì sự bất thưng của Đế-quyền các nước, làm tang tành cuộc thế Vạn-bang, nên hàng Đức-quốc làm, mà để tội cho Đức-quốc.»

Cũng thật tại Đế-quyền đó chút, lời Brockdorff Rantzau nói phải, song tại Đế-quyền Đức-quốc gây nên; như những cơ đi-giá qua thành Jerusalem, thành Tanager, v. Agadir, v. đất Congo, mưu bởi ai, kể bởi ai gây đủ?

Nếu nói Đức-quốc chẳng mong qui như thế, không lòng chiếm đoạt năm phang, thì có dầu, con thái-bình, lập quân-lĩnh chi nghiêm, chiêu-tập tinh-binh bá-vạn?

Đức thấy Pháp không lòng chinh-chiến, ý mong giữ vận thái-hòa, Đức cứ lấy thế trông mạnh binh rông, nay hãm mai lần. Nay binh đã rã, Đức-quốc đã tang bại cơ đồ, Brockdorff Rantzau lại qua giữa Hội-hòa-bình, phải lỗi trước, quên tội sau, mượn giọt lụy mà cầu thương xót.

Brockdorff Rantzau, đoạn rưng rưng Đức-quốc chịu để đáp nước Belgique lại như xưa và lập các thành phía Bắc-Pháp-quốc lại nguyên như trước, song xin Liên-hiệp phải trả những quân binh của Đức lại sanh cầm tù suốt.

Brockdorff Rantzau, ngỡ xin giương đôi đều họa may chủ quốc có niềm tin chắc cho chăng, chẳng đặng Thừa-tướng Clémenceau, đầu Hội-hòa-bình phán rằng: «Những đứ hòa của hai-mươi-tám nước chung hòa đã trừ định không còn đối cãi chỉ nữa được, phải vâng theo đó

thời, chỉ cho, nếu có đều hơn thiệt nào về cách thì hành tế-hòa, thì hội trong mười lăm ngày, làm tờ hòa giáng.»

Thừa-tướng Clémenceau, phán vậy, tự nhiên, Phái-viên Đức phải cúi đầu vâng dạy, biết còn chối cãi lẽ nào, chỉ một ông lòng, thân oán rằng: liệ-cường muốn cho Đức-quốc chẳng còn đứng tên trong cõi!

Mưa thấy Đức-tặc thân oán vậy, ngỡ thật mà thương xót. Phải biết rằng Phái-viên của Đức-quốc, đối cực giả mê, làm bộ thần oán vậy mà gieo tiếng dữ cho Liên-hiệp đó thôi, chớ cái lòng oán dè trừu của Đức-tặc đã đánh chẳng đời trời chung; nếm mật nằm gai, chớ ngày rạ hơn. Bởi vậy, chưa gì Đức-tặc, bòn dân-quyền, đã thâu giao ước với đảng Bửu-tư-vực Nga-la-ôc, rằng:

«Nga-la-ôc chịu giúp trong chớ Đức-quốc;»

Đức quốc chịu đem binh-pháp của Đức qua mà truyền giáo cho Nga;

«Trọng hai-mươi năm, nếu có giặc, thì hai nước phải độ binh tương tiếp.»

Thoán lại Nga-quốc là một vựa lúa lớn, lo chi Đức-quốc thiếu lương; Nga-quốc là một nước đàng đông, dẫu Liên-hiệp có giảm binh-quyền của Đức đi nữa, lo chi Đức không binh điều dụng.

Ấy vậy nội một cái kẻ Đức thàm dặt trước với Nga đó thì đủ ngầm sau cứ động báo thù rồi, nên bây giờ đây, dẫu Liên-hiệp có giao ước cách gì, Đức quốc cũng gian vát như thường, người thì làm bộ bi-lụy thỏ-thẩn chớ trong lòng thật không nao không núng.

Đức-tặc gian-hùng!

HƯƠNG TRUYỀN

Echos de Saigon et des provinces

Lò giấy khai trương

Bữa chúa-nhật 18 Mai, trong lúc đang moi, lò giấy Annam của M. Trung với M. Quang sáng lập, khai trương.

Có quan Toàn-quyền Albert Sarraut, hàng viên quan Langsa và Annam, và đủ mặt người trong hội hàng lập lò giấy, dự lễ khai-trương.

M. Trung, trước hết, mở lời cảm ơn quan Toàn-quyền và hàng viên quan chức sắc có mặt là có, rồi tiếp tục, sau đó là M. Quang đứng diễn văn về cuộc sáng lập lò giấy này, lời diễn thuyết rất nên tạo dựng và nhiều ý kiến. Rồi đặng khuya, Núi Lôi M. Quang đút lời chúc cho lò giấy được phát nở. M. Albert Sarraut bắt tay tại M. Quang mà phong tặng rồi đáp lại liền. Thật là ngôn ngữ như lưu, lời lời châu-ngọc.

Hội thi

Sớm mai thứ ba, 20 Mai, tại trường Đại-quốc học Huế, hội thi, chọn mười người làm thí sinh sau mười.

XIN HÃY ĐỌC LỜI DẶN CẢN KÍP

Về sự tiền bạc gửi mua báo hoặc rao báo, xin nhớ kẻ từ đây để gửi cho **Directeur du Lục-Tình-Tân-Văn.**

H.C.P.